

En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69)

Expertgruppen ser positivt på utredningens grundidé om ett gemensamt nationellt ansvarstagande för barns och ungas ökade tillgång till en inkluderande kulturskola, oavsett var i landet de bor. Frågan är av nationellt och regionalt intresse och ansvaret bör således inte vila enbart på kommunerna.

Med detta klargjort vill gruppen föra fram fem synpunkter.

Förslaget om nationellt kulturskolecentrum

En av de största fördelarna med en nationell samordningsresurs för landets kulturskoleverksamheter är att en sådan bör kunna skapa förbättrade möjligheter till en bättre regional balans sett till nivå, resurser och utbud. Bakgrunden är att varje kulturskola, oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller privat regi, är beroende av mycket växlande lokala förutsättningar (efterfrågan på verksamhet, demografisk struktur, folkvalda, tjänstemän, skatteunderlag, frivilligkrafter, etc.). Således är det gynnsamt, inte minst ur ett lika villkorsperspektiv, att verksamhetens administrativa och pedagogiska uppbyggnad ser likartad ut över hela landet.

Förslag om breddning av verksamhetstyper och inriktningar

Utredningen utpekar såsom önskvärt en breddning av verksamhetstyper, exempelvis i form av arkitektur, litteratur, digitalt skapande och design, jämte de nu dominerande verksamheterna musik, dans och drama. Expertgruppen finner dock att utredningen inte tycks ha utfört en mer genomgripande analys av dels *möjligheten* att erbjuda sådan verksamhet, dels hur *efterfrågan* ser ut. Vad gäller breddning av verksamhetsinriktningar inom befintliga verksamheter (vilket på många håll främst utgörs av musik, dans och drama) torde detta främst kunna lösas på kommunal nivå, då breddning i form av nya inriktningar och verksamhetsformer förutsätter identifierade behov, utvecklingsmöjligheter och impulser från deltagarna i den lokala verksamheten. Därtill vill expertgruppen framhålla

att det också är på lokal nivå det bäst avgörs vilket understöd som behövs från det nationella kulturskolecentrum som föreslås.

Gruppundervisning och individuell undervisning

Utredningen föreslår att ”gruppundervisning bör utgöra normen i kulturskolan men de barn och unga som vill fördjupa sina kunskaper ska kunna erbjudas individuell undervisning” (s. 265; 269-270). På just musikområdet har detta (gruppundervisning som norm) föreslagits och genomdrivits i många kommuner, ibland med argumentet att gruppundervisning är inkluderande, ibland med ekonomiska argument då gruppundervisning i allmänhet innebär en besparing i förhållande till individuell undervisning. Som en följd av detta har emellertid många kulturskolechefer och kulturskolelärare i fack- och dagspress kunnat vittna om en kvalitetsmässig nivå-sänkning, exempelvis i samband med instrumentalundervisning. Detta anser expertgruppen vara en förutsägbar effekt av mindre total lärartid per elev. Som stöd för gruppundervisning hänvisar utredningen till förslag i *Ny kulturpolitik* SOU 1972:66. Denna utredning möttes emellertid av mycket kritik i musikpedagogiska fackkretsar redan då och argumenten *för* individuell färdighetsträning ser likartade ut idag, nämligen att enskild utveckling berikar gruppverksamhet i större grad än vice versa.

Expertgruppen anser emellertid att individuell undervisning och gruppundervisning överlag inte bör ställas mot varandra. Gruppundervisning (i form av ensemble, kör, dramagrupp, dansgrupp, etc.) har länge utgjort en naturlig del av kulturskolans undervisning, men kan av uppenbara skäl inte ersätta individuell undervisning i verksamhet. Tvärtom förutsätter undervisningsformerna varandra, vilket ofta bekräftas i intervjuer med professionella aktörer i kultursektorn.

Expertgruppen vill betona att det föreslagna nationella kulturskolecentrat bör vara rådgivande i frågan om hur många aktiviteter varje barn har rätt att delta i. Om man vill säkerställa att likvärdig undervisning ska erbjudas över hela landet utgör detta en viktig fråga. I nuläget kan skillnaderna mellan olika kommuner vara mycket stora i detta avseende.

Läroutbildning för grundskola resp. kulturskola

Expertgruppen menar att det är svårt att integrera den kommunala kulturskolans verksamhet i teoretiska kurser i läroprogrammen. Däremot är det tänkbart att lärarstudier skulle kunna göra delar av sin verksamhetsförlagda utbildning i kulturskolan, inte minst eftersom många lärare efter avslutad utbildning kommer att kombinera musklärartjänst i grundskolan

med undervisning i kulturskolan. I praktiken är detta en förutsättning för många musiklärare att kunna arbeta heltid inom sitt område.

Terminsavgifter och möjlighet till subventionering

Utredningen rekommenderar avgiftsfrihet för barn och unga i familjer med försörjningsstöd. Detta är naturligtvis en resursfråga. Den kommunala kulturskoleverksamheten kommer att kräva större anslag om terminsavgifterna sänks eller avskaffas helt. Här skulle det föreslagna nationella kulturskolecentrat kunna samla insatserna i berörda kommuner, bl.a. genom att inventera behov av och efterfrågan på subventionerad undervisning.

Apropå nivån på terminsavgifter noterar expertgruppen att en möjlig åtgärd som inte alls behandlas i utredningen är möjligheten att i såväl privata som i kommunala kulturskolor subventionera terminsavgiften för barn genom att erbjuda undervisning för vuxna som får betala en högre avgift. Inom ramen för en sådan lösning skulle också ökat samarbete med bildningsförbunden vara till fördel för alla berörda parter. Riktlinjer för detta skulle lämpligtvis utarbetas av det nationella kulturskolecentrat.